

rilo samo na osnivanje in podpiranje italijanskih šol na Avstrijskem. Nameravana korporativna udeležba pri inozemski slavnosti predpola in izraža takšno društveno delovanje, kakeršno nima izraza v pravih ter ni bilo v nikaki zvezi z navedenim društvenim smotrom; zategadelj upravno sodišče prepovedi takega društvenega delovanja ni moglo smatrati za prekršek zakona. Na določbe § 26 obč. drž. zak. se pa društvo istotako ne more sklicevati, kakor ne na § 33 zakona o društvih z dné 15. novembra 1867. Ne gledé na to, da tu ni šlo za društveno delovanje, katero bi bilo soditi po privatnopravnih določbah, opozarja pa § 26 obč. drž. zak. tudi sam na omejeno zmožnost delovanja pri vsakem društvu veleč, da so merodavni za določitev t. j. omejitev društvenih pravic »pogodba«, »smoter« in »posebni predpisi«, in vrhu tega, da velja enakost z drugimi osebami le »praviloma«. Iz tega pa, da je zakonodavstvo političnim društvom izrecno prepovedalo udeleževati se društvenega delovanja drugih društev, nikakor ne gré izvajati, da je pa drugim društvom kaj takega dovoljeno zató, ker ni prepovedano »ex professo«.

Književna poročila.

Mjesečnik pravičnoga društva u Zagrebu prinaša razprave v br. 10. za oktober: Sveučilišta u srednjem veku. Dr. K. Vojnović. — Nužna obrana. Dr. Jos. Šilović. — Voda u pravu. Dr. Fr. J. Spevec.

Das Recht im Irrenwesen. Kritisch, systematisch und kodifiziert. Mit Benützung einer Nachricht über den Gesetzentwurf Leon Gambetta's. Von Eduard August Schroeder. Zürich u. Leipzig. Orell Füssli & Co. 1890. — Cena 2 gld. 48 kr.

Pisatelj, znan po svojih narodno-gospodarskih delih („Das Unternehmen und der Unternehmergewinn“, „Die politische Oekonomie“, „Fischerei-Wirtschaftslehre der natürlichen Binnengewässer“ i. t. d.), podal je tu knjigo o pravnomodroslovnem vprašanji, katero je, kakor znano (Ludvik II. bavarski, knez Sulkowski na Dunaji, grof Deduzizki v Levovu i. t. d.) velikega aktualnega pomena. Po svojem načelnem listu je delo posvečeno „vitezu prava“, Rudolfu Iheringu, a v istini je odmenjeno, pravi pisatelj, poslancem v zakonodavnih zborih vseh deželá, češ, poslanska imuniteta ima tako dolgo problematsko vrednost, dokler poslanca zaradi bolezni na duhu lahko zakonodavnemu delovanju odtegnejo po sila jednostavnem upravnem postopanju zdravniški sodniki, ne da bi mu bila dana pravica braniti se. V zgodovinsko-modroslovnem uvodu

kaže knjiga blazništvo, da je podobno postopanju s čarovnicami, skrivnim sodiščem (Fehmgerichte) in cehovstvu, a na to temeljito kritikuje obstoječe razmere, njih vzroke in strašne posledice. Na čelu se postavi odločna zahteva, da je pravo v blazništvu povse ločiti od njegovega zdravstvenega smotra, da je pravo prepustiti razsoji porotnikov, a zdravstvo zdravnikom. Drži se pisatelj nazora Gambettovega, da je zaščita osebne svobode važnejša, nego li skrb za zdravje in po vsem tem razvije v duhu Gambettovih in Magninovih predlogov (njiju načrt zakona z l. 1870) znanstveno in jasno nov sistem blazniškega prava. Poglavitni del mu je, kako ščititi zdravega in ozdravljenega človeka sumnje, da bi bil na duhu bolan. Dodan je celo „Codex“ priporočanega prava v 83 §§. Pravni pojem duševne bolezni je ustanovljen v §-u 8, kateri slove: „Dušno bolnim je smeti izreči samo tistega, komur se je dokazalo: a) da je izgubil merilo za slabo in dobro, za pravo in nepravo po osebnem krivozdetji, katero delj traja nego njegovi vzroki, ali da takega merila nikedar imel ni, da je potem postal nevaren človeški družbi ali njenim udom; b) ali da bi utegnil po popolni in trajni nezmožnosti krivde nevaren postati človeški družbi ali njenim udom; c) ali da je po boleznem nagonu preganjanja izgubil svojo subjektivno pravičnost, da je poln neosnovane maščevalnosti in tako postal nevaren človeški družbi ali njenim udom.“ — To je nekaka podstava, iz katere izvirajo ostala posamezna določila, da se potem zopet združijo in kažejo kot jedna premišljena in trdna celota tako v pravno-modroslovnem kakor tudi v procesualnem pogledu. Mnogi strokovni in veliki časopisi se uže bavijo s to zanimivo, posebno gorko, tu in tam tudi ostro pisano knjigo in utegne se res uresničiti pisateljeva opravičena žeja, da bi njegova knjiga vzdramila evropsko zakonodavstvo v delo na polji blazniškega prava, „kjer je še vsega treba“.

Neuester Stempel- und Gebühren-Anzeiger mit Berücksichtigung aller bis Ende Juni 1890 erflossenen Gesetze, Normalien und Entscheidungen des k. k. Verwaltungsgeschichtshofs, zusammengestellt von G. Neumann. Taschenausgabe. Klagenfurt, F. v. Kleinmayer.

Česar treba v uradnih in prometnih opravilih navadno znati glede kolkov in pristojbin, to je v navedenem delu na kratko in zanesljivo razloženo. Za navadne potrebe je torej ta priročna knjižica, ki ima nizko ceno, jako priporočljiva.

Kommentar zum Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich. Von Dr. J. Olshausen. Dritte umgearb. Auflage. 9. (Schluss-) Lieferung. Berlin 1890. Franc Vahlen.

Po obči kritiki nemški kazenski zakonik mimo tega nima obsežnišega in boljšega komentara. Obsega pa 1524 stranj tesnega tiska v velikem formatu. Delo je jako temeljito, ker se vsako vprašanje rešuje s pomočjo danega slovstva in pravosodne prakse.

Encyklopaedie der Rechtswissenschaft in systematischer Bearbeitung. Herausgegeben unter Mitwirkung vieler Rechtsgelehrter von Dr. Fr. v. Holtzendorff. Fünfte, umgearbeitete und vermehrte Auflage Leipzig. Duncker & Humboldt. 1890. 1.—24. (Schluss-) Lieferung. VIII. + 1486 str.

Holtzendorff-ova enciklopedija pravoznanstva, ki uže nad 20 let izvrstno rabi vsem pravniskim krogom, kaže se nam v I., sistemno razpravljajočem delu, zopet, t. j. petič popolnjena in zboljšana. Geyer-jevo „Uebersicht über die Geschichte der Rechts- und Staatsphilosophie“ je Merkel pregledal in popolnil, vrhu tega spisal za modroslovni oddelek razpravo: „Elemente der allgemeinen Rechtslehre“. V zgodovinskem oddelku je pomnoženo polje o novejših kodifikacijah privatnega prava. Menično pravo je za-se obdelal prof. dr. pl. Sicherer. Delo je sploh dovršeno po smislu sedanjega slovstva in zakonodavstva. Žal, da je Holtzendorffu bilo samo dano pripraviti je, a ne dovršiti ga.

Državni zakonik v slovenski izdaji. Kos XVI. Izdan in razposlan dne 5. aprila 1890. 55. Zakon z dné 2. aprila 1890. l. s katerim se iz državnih sredstev dodeljujejo podpore vsled slabe létine sè stisko zadetim krajem kraljevine gališke in vladimérske z véliko vojvodino krakovsko. — Kos XVII. Izdan in razposlan dné 9. aprila 1890. 56. Ukaz ministerstev za finance in trgovino z dné 27. marca 1890 l. o colno-uradnem postopanju s prometom za vezeninsko plemenichenje. — Kos XVIII. Izdan in razposlan dné 15. aprila 1890. 57. Zakon z dné 21. marca 1890. l. o uravnavi vnanjih pravnih razmér izraelske vérske družbe. 58. Zakon z dné 26. marca 1890. l., s katerim se pravosodni minister pooblašča, da ukazoma izdá tarifo o tistih opravah odvetnikov in njih pisarnic v sodnem postopanju, katere po svoji priprostosti in svojem vračanju pripuščajo poprečno ocenilo. 59. Razpis finančnega ministerstva z dné 5. aprila 1890. l., o deloviti izpremeni oddelka I. v razpisu finančnega ministerstva z dné 15. avgusta 1889. l. (Drž. zak. št. 130.). — Kos XIX. Izdan in razposlan dne 26. aprila 1890. 60. Zakon z dne 6. aprila 1890. l., da se zalózne dolgóvnice, občinske dolgóvnice in melioracijski listi, izdani po deželni banki kraljevine češke, uporabljajo za koristonosno nalaganje ustanovinskih, sirotinskih in fidejkomisnih glavníc in hranilnih novcev, glavníc zavodov, stoječih pod javnim nadzorom, in pa za službene in poslovne položnine. 61. Zakon z dne 7. aprila 1890. l., s katerim se izpreminja določilo dodatka k državnozorskemu volilnemu redu glede volilnih okrajev na Češkem: a) Selske občine, št. 1. 62. Zakon z dne 7. aprila 1890. l., s katerim se izpreminjajo določila dodatka k državnozorskemu volilnemu redu glede volilnih okrajev v Galiciji, a) Selske občine, številki 11. in 12. 63. Razglas finančnega ministerstva z dne 7. aprila 1890. l. da sta se mala colnija I. razreda in solni urad v Kopru izpremenila v véliko colnijo II. razreda in se pooblastila, cola prosto odpravljati predposlane in zaposlane popotne stvari. 64. Razglas finančnega ministerstva z dne 11. aprila 1890. l., s katerim se ustanavlja harva istótnim oznamenilom, ki jih je nameščati na tkaninah v prometu za vezeninsko plemenichenje. 65. Zakon z dne 13. aprila 1890. l., o poboljšku kongruve rimsko-katoliškim in grško-katoliškim izpostavljenim duhovnim pomočnikom. 66. Zakon z dne 13. aprila 1890. l. o poboljšku kongruve izpostavljenim grško-orientalnim duhovnim pomočnikom v Dalmaciji. 67. Ukaz trgovskega ministerstva z dne 16. aprila 1890. l., s katerim se zapoveduje, da naj se na nekih posebnih vrstah blaga nameščajo znamke. 68. Razglas ministerstva za deželno bran z dne 18. aprila 1890. l. o nekem razjasnilu v vojnih predpisov I. delu. — Kos XX. Izdan in razposlan dne

10. maja 1890. 69. Zakon z dne 15. aprila 1890. l. o uporabi odškodnine, katera pripade erarju, ker dežela prevzame propinacijsko pravico v Galiciji. 70. Zakon z dne 18. aprila 1890. l. o zastopanju cesarskega namestnika pri deželnih šolskih svetih na Dunaji, v Pragi in Levovu. 71. Razglas finančnega ministerstva z dne 23. aprila 1890. l., da se je nazivalo kraljevo-ogerske male colnije „Almásmező“ izpremenilo v „Gyergyóbékás“. 72. Razglas finančnega ministerstva z dne 23. aprila 1890. l., da se je kraljevo-ogerska velika colnija v Ršavi pooblastila, v svojem področju cola prosto odpravljati preselitvene stvari, oziroma imetnosti priselnikov. 73. Ukaz finančnega ministerstva z dne 26. aprila 1890. l. o postavitvi stroja za kolkovanje računov v Opavi. 74. Ukaz pravo sodnega ministerstva z dne 3. maja 1890. l., da se krajni občini Libosváry in Vidice odkazujeta okolihu okrajnega sodišča v Hostovu na Češkem. 75. Ukaz ministra za notranje stvari v porazumu s trgovinskim ministrom z dne 4. maja 1890. l., s katerim se z ozirom na § 22. zakona z dne 28. decembra 1887. l. (drž. zak. št. 1 od l. 1888.) o nezgodnem zavarovanju delavcev ustanavlja, kako naj obratni podjetnik osebam, ki imajo opraviti v kakem zavarovanju zavezanem obratu, daje na znanje na nje spadajoči delež zavarovalnega prispevka. 76. Ukaz ministra za bogočastje in nauk z dne 6. maja 1890. l., s katerim se izpreminjajo nekatera določila ministerskega ukaza z dne 12. junija 1886. l. (drž. zak. št. 100) o šolnici na državnih srednjih šolah (gimnazijah, realkah). 77. Razglas c. kr. vlade z dne 10. maja 1890. l. zastran dogovora sè Švedijo in Norvegijo o vzajemni obrani tvorniških in trgovinskih znamenj. — Kos XXI. Izdan in razposlan dne 11. maja 1890. 78. Zakon z dne 10. maju 1890. l. o izpremeni črtne potrošnine dunajske in uvedbi črtne potrošnine v več predmestnih krajih poleg Dunaja. — Kos XXII. Izdan in razposlan dne 14. maja 1890. 79. Cesarski patent z dne 12. maja 1890. l. o sklicu deželnega zbora nadvojvodine avstrijske nad Anizo. 80. Cesarski patent z dne 12. maja 1890. l. o sklicu deželnega zbora kraljevine češke. — Kos XXIII. Izdan in razposlan dne 17. maja 1890. 81. Ukaz ministerstva za notranje stvari z dne 9. maja 1890. l. o izpremeni predpisov glede učne in služne dobe farmacevtskega pomočnega osebja. 82. Ukaz ministerstev za notranje stvari, pravosodje, poljedelstvo in trgovino z dne 14. maja 1890. l. o polajšilih v naredbah, da se za branjuje bolezni na gobci in parkljih v Galiciji in Bukovini. — Kos XXIV. Izdan in razposlan dne 22. maja 1890. 83. Finančni zakon za leto 1890. z dne 19. maja 1890. l. — Kos XXV. Izdan in razposlan dne 25. maja 1890. 84. Cesarski patent z dne 23. maja 1890. l. o razpustu deželnega zbora avstrijskega nad Anizo, salcburškega, štajerskega, koroškega, bukovinskega, moravskega, sleškega in predarlskega. — Kos XXVI. Izdan in razposlan dne 28. maja 1890. 85. Dopustilnica z dne 14. aprila 1890. l. za lokalno železnico iz Radgone v Ljutomer. 86. Razglas trgovinskega ministerstva z dne 3. maja 1890. l., da se v preskus in kolkovanje pripušča vaga mostovnica z dvema premičnima utežnima napravama seobno za tehtanje rudarskih vóz (psòv). 87. Zakon z dne 7. maja 1890. l. o dobavi novcev za napravo vseučiliškega glavnega poslopja v Gradci. 88. Zakon z dne 16. maja 1890. l. o dodelitvi podpor iz državnih sredstev sè stisko zadetim krajem kraljevine češke, vojvodine kranjske in pa poknežene

grofije goriške in gradišćanske. 89. Zakon z dne 25. maja 1890. l., s katerim se izpreminjajo nekatera določila zakona z dne 15. julija 1877. l. (drž. zak. št. 64.) o največinskih tarifah za vožnjo ljudi po železnicah. — Kos XXVII. Izdan in razposlan dne 31. maja 1890. 90. Dopustnica z dne 16. aprila 1890. l. za lokalne železnice iz Suchdola v Budišov, iz Suchdola v Fulnek in iz Opave v Benešov. 91. Ukaz ministerstev za finance in trgovino z dne 4. maja 1890. l. o colnem postopanju z Mützelovim goseniškim klejem in drugimi enakimi sredstvi za pokončevanje gosenic. 92. Ukaz finančnega ministerstva z dne 25. maja 1890. l. o uvedbi časnisko-kolkovnih znamek po 25 kr. in izpremeni časnisko-kolkovnih znamek po 1 kr. in po 2 kr. — Kos XXVIII. Izdan in razposlan dne 7. junija 1890. 93. Ukaz ministrov za pravosodje in za finance z dne 26. maja 1890. l. v izvršitev zakona z dne 31. marca 1890. l. (drž. zak. št. 53.) o nekaterih izpremenah v zakonih o kolkovnih in neposrednih pristojbinah. 94. Zakon z dne 27. maja 1890. l. o dopustkih in pogojih za gradnjo lokalne železnice iz Fürstenfelda v Hartberg s krilom v Neudau. 95. Ukaz ministerstva za notranje stvari v porazumu s trgovinskim ministerstvom z dne 29. maja 1890. l. glede vršitve državnega nadzora o poklicno-zadružni nezgodnosti zavarovalnici avstrijskih železnic. 96. Zakon z dne 1. junija 1890. l. o ugodnostih glede kolkovne in pristojbinske dolžnosti ustanovinam in posvetilom za naučne, dobrodelne in ljudomile namene o povodu poroke Njene cesarske in kraljeve visokosti prejasne gospe nadvojvodinje Marije Valerije. (Dalje prihodnjic.)

Drobne vesti.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) V zadnji odborovi seji je bilo poročilo o delovanju za slov. pravno terminologijo. Doposlani izpiski iz zakonikov so odbor potrdili v mnenji, da je izpisovanje prva in prava podlaga bodočemu delu, da se samo po njem doseže kolikor moči popolna vrsta potrebnih pravniskih besed. Odbor se je uže tudi začel baviti s finančno stranjo tega podjetja in nadeja se dobiti tudi v tem pogledu potrebnih sredstev. Zaradi tega prosi vseh p. n. gg. sotrudnikov, naj bi pohiteli z izpisovanjem in izpiske doposlali vsaj do konca tega leta, da se potem prične lahko redakcija in se tem preje zvrši, česar vsi željno pričakujemo. Nekateri gg. izpisovalci so v posebnih pismih dodali svoje opomnje; take opomnje, bodisi glede česa občega, ali pa tudi posameznega izraza so jako dobro došle, in odbor prosi, da bi se vse pripomnilo, n. pr. kak boljši izraz, kako narodno besedo, sinonime i. t. d., kar se lahko zgodi na listkih samih, da je le razvidno kot „opomnja“. Tudi bi redakcijo močno pospeševalo, da se na vsak listek zapiše letnica zakonika, katerega se tiče. — Svoje izpiske so nadalje poslali gg.: I. Gregorin, okr. sodnik na Krškem; Jos. Kovač, okrož. sod. pristav v Rudolfovem in Jos. Senčar, okr. sod. pristav v Senožečah.